

PREBAL, VÄZBU A TYPOGRAFIU NAVRHOL... ĽUBOMÍR LONGAUER

1.7.2026 - Gabriela Ondrišáková | Slovenské centrum dizajnu

Tvorivá graficko-dizajnerská práca Ľubomíra Longauera (1948 - 2025) bola založená predovšetkým na kultúrnych zákazkách.

Vydavateľstvá, kultúrne inštitúcie, divadlá, galérie či umelecká agentúra Slovkoncert boli jeho hlavnými klientmi, pre ktorých tvoril plagáty, vizuálnu identitu, značky, bulletiny, publikácie a iné tlačoviny. Najstabilnejšou oblasťou bola preňho práve knižná grafika. Aj týmto druhom tvorby pripomíname širokú rozmanitosť umeleckých aktivít nedávno zosnulého Ľubomíra Longauera, ktoré postupne v jednotlivých číslach tohto ročníka predstavíme.

Na úvod stručné zhrnutie životopisu: Ľubomír Longauer študoval v rokoch 1963 až 1967 úžitkovú grafiku na Strednej škole umeleckého priemyslu v Bratislave, kde so spolužiakmi založil v roku 1966 neoficiálne výtvarné zoskupenie pod názvom Skupina 29. Po maturite istý čas pôsobil ako pedagóg na Ľudovej škole umenia v Topolčanoch (1967 - 1969), až kým ho neprijali na Vysokú školu výtvarných umení (VŠVU) v Bratislave, kde študoval v rokoch 1969 až 1975 na oddelení úžitkovej grafiky u profesora Jozefa Chovana. Po ukončení štúdia v roku 1975 pôsobil až do roku 1990 ako výtvarník v slobodnom povolání.¹ V rokoch 1990 až 2003 učil v ateliéri grafického dizajnu na Vysokej škole výtvarných umení v Bratislave, bol jej prorektorom v rokoch 1991 až 1993, v roku 1993 získal titul docenta, v roku 1998 titul profesora a v rokoch 1999 až 2002 viedol novozaloženú samostatnú Katedru grafického dizajnu, na ktorej vzniku sa aj podieľal.² V roku 2003 z VŠVU odišiel a našiel si nové pôsobisko na Pedagogickej fakulte Univerzity Konštantína Filozofa v Nitre, kde učil až do odchodu do dôchodku v roku 2011.³

Roky 1975 - 1990

Knižnému a edičnému dizajnu pre vydavateľstvá sa Longauer systematicky venoval v období rokov 1975 až 1990. Krátko po ukončení štúdia na VŠVU začal spolupracovať s vydavateľstvom Slovenský spisovateľ⁴ a graficky upravoval ich edíciu Zelená knižnica. V tejto edícii vychádzala najmä prekladová literatúra kriminálneho žánru a detektívky. Na zelený podklad knižnej väzby pomocou techniky kresby, tušu a kolorovanej fotomontáže spracovával typografiu a ilustráciu formou plnej čiernej plochy a kontrastnej bielej textovej zložky. Na vnútorných predsádkach, úvodných a predelových stranách vytváral celostranové čierno-biele ilustrácie. Spočiatku sa musel pasovať so zaostalými technologickými možnosťami pri navrhovaní aj reprodukovaní⁵, neskôr sa mu aspoň podarilo rozšíriť farebnú škálu na červené, oranžové alebo žlté akcenty. Tie vynikali v kontraste s tmavou zelenou a čiernou plochou. Rovnako bol nútený opakovane strieďať tie isté fonty (rovnaké typy antikvy, grotesku a egyptienky) z obmedzenej ponuky tlačiarní. Edíciu Zelená knižnica graficky upravoval až do ukončenia jej vydávania v roku 1988.

Edícia Zelená knižnica (Slovenský spisovateľ): obálka a vstupné strany knihy Pavao Pavličić: Zlatá ruža - Prístroj na hmlu - Umelý orol, 1986.

Pre vydavateľstvo Slovenský spisovateľ neskôr, v roku 1986, Longauer navrhol ešte redizajn edície Malá edícia svetových autorov, ktorú graficky riešil do roku 1990. Svoje návrhy a výsledný layout však musel prispôbiť technike zastaralej kníhtlače, čo ho viedlo k používaniu dvoch farieb, čiernej

a vybraného menšieho farebného akcentu. Podľa jeho slov aj výsledná tlač bola často neuspokojivá.⁶

V roku 1980 sa Longauerovi rozšírilo portfólio o prácu pre dve (vtedy) najväčšie slovenské vydavateľstvá, Tatran a Smenu.⁷ Pre Tatran počas osemdesiatych rokov graficky upravoval edíciu Čítanie študujúcej mládeže s vybranými dielami slovenskej, českej a svetovej literatúry. Edične obálky kníh navrhol s farebným pásikom s názvom edície navrchu a umiestnením typografie do hornej polovice formátu. Typografiu a ilustráciu vytváral pomocou techniky tušu a kolorovanej fotomontáže a vytvoril tak nové vizuálne skratky k literárnym dielam.⁸ Longauer sa v Tatrane súbežne venoval aj edícii Svetová tvorba. Pomocou kolorovanej kresby, akvarelu, tušu aj fotomontáže navrhoval obálky edície, tzv. patituly, predsádky a samostatné ilustrácie.

Pre vydavateľstvo Smena Longauer graficky upravoval edíciu Labyrint. Edičné riešenie navrhol klasicky s typografickou zložkou a logom edície s horným a dolným orámovaním v hornej časti formátu obálky. Kolorovanou fotomontážou spracovával ilustrovanú vizuálnu skratku titulu. Neskôr grafickú úpravu tejto edície prevzal kolega Dušan Leščinský, ktorý pokračoval v Longauerovom edičnom riešení.

Edícia Čítanie študujúcej mládeže (Tatran): maketa obálky knihy Sol' zeme. Antológia súčasnej poviedky, 1982. Edícia Čítanie študujúcej mládeže (Tatran): maketa prebalu knihy Päť súčasných hier (Solovič, Zahradník, Bukovčan, Kováčik, Štepka), 1987.

Celý článok nájdete v časopise Designum 1/2026 na s. 62. Viac informácií o predaji časopisu Designum.

<https://scd.sk/clanky/prebal-vazbu-a-typografiu-navrhol-lubomir-longauer>